NN 104/2017 (25.10.2017.), Zakon o regulaciji tržišta željezničkih usluga i zaštiti prava putnika u željezničkom prijevozu

HRVATSKI SABOR

2382

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O REGULACIJI TRŽIŠTA ŽELJEZNIČKIH USLUGA I ZAŠTITI PRAVA PUTNIKA U ŽELJEZNIČKOM PRIJEVOZU

Proglašavam Zakon o regulaciji tržišta željezničkih usluga i zaštiti prava putnika u željezničkom prijevozu, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 13. listopada 2017.

Klasa: 011-01/17-01/84
Urbroj: 71-06-01/1-17-2
Zagreb, 16. listopada 2017.

Predsjednica
Republike Hrvatske
Kolinda Grabar-Kitarović, v. r.

ZAKON

O REGULACIJI TRŽIŠTA ŽELJEZNIČKIH USLUGA I ZAŠTITI PRAVA PUTNIKA U ŽELJEZNIČKOM PRIJEVOZU

I. OPĆE ODREDBE

Predmet

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje područje regulacije tržišta željezničkih usluga i područje zaštite prava putnika u željezničkom prijevozu, nadležnost i ovlasti nacionalnog regulatornog tijela u područjima regulacije tržišta željezničkih usluga i zaštite prava putnika u željezničkom prijevozu, postupci pred nacionalnim regulatornim tijelom i inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona.

Usklađenost s propisima Europske unije

Članak 2.

(1) Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi:

1. Direktiva 2012/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenoga 2012. o uspostavi jedinstvenog Europskog željezničkog prostora (preinačena) (Tekst značajan za EGP) (SL L 343, 14. 12. 2012.) i

2. Direktiva (EU) 2016/2370 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o izmjeni Direktive 2012/34/EU u pogledu otvaranja tržišta za usluge domaćeg željezničkog prijevoza putnika i upravljanja željezničkom infrastrukturom (Tekst značajan za EGP) (SL L 352, 23. 12. 2016.).

(2) Ovim se Zakonom uspostavlja pravni okvir za provedbu Uredbe (EZ) br. 1371/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu (SL L 315, 3. 12. 2007.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 1371/2007).

Primjena

Članak 3.

(1) Ovaj se Zakon ne primjenjuje na željezničku infrastrukturu u privatnom vlasništvu koju isključivo koristi njezin vlasnik za vlastiti prijevoz tereta.

(2) Primjena odredaba ovoga Zakona ne utječe na djelokrug i ovlasti tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja, osnovanog u skladu s posebnim zakonom.

Pojmovi

Članak 4.

(1) U smislu ovoga Zakona pojam »naknada za željezničke usluge« znači:

– naknada za minimalni pristupni paket

– naknada za pristup uslužnom objektu i uslugama koje se pružaju u tom objektu, uključujući pristup prugom do uslužnog objekta

– naknada za dodatne usluge i

– naknada za prateće usluge.

(2) U smislu ovoga Zakona pojam »podnositelj zahtjeva« znači:

– željeznički prijevoznik

– međunarodna grupacija željezničkih prijevoznika

– druga fizička ili pravna osoba kao što je nadležno tijelo u skladu s Uredbom (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o uslugama javnog željezničkog i cestovnog prijevoza putnika i stavljanju izvan snage uredaba Vijeća (EEZ) br. 1191/69 i (EEZ) br. 1107/70 (SL L 315, 3. 12. 2007.) i

– otpremnici, špediteri ili pružatelji usluga kombiniranog prijevoza koji imaju interes za obavljanje javne usluge ili komercijalni interes za dodjelu infrastrukturnog kapaciteta.

(3) Ostali pojmovi koji se koriste u ovom Zakonu imaju jednako značenje kao pojmovi koji se koriste u zakonu kojim je uređeno područje željeznice i kao pojmovi koji se koriste u Uredbi (EZ) br. 1371/2007.

Nadležnost

Članak 5.

(1) Nacionalno regulatorno tijelo nadležno za obavljanje regulatornih i drugih poslova u području tržišta željezničkih usluga je Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (u daljnjem tekstu: Regulatorno tijelo).

(2) Osnivanje i ustrojstvo Regulatornog tijela uređuju se zakonom kojim je uređeno područje elektroničkih komunikacija te statutom i općim aktima Regulatornog tijela.

(3) Regulatorno tijelo nadležno je za zaštitu prava putnika u željezničkom prijevozu (u daljnjem tekstu: zaštita prava putnika) i za provedbu Uredbe (EZ) br. 1371/2007.

II. REGULATORNO TIJELO

Načela rada Regulatornog tijela

Članak 6.

(1) Regulatorno tijelo obavlja regulatorne i ostale poslove u području tržišta željezničkih usluga i poslove zaštite prava putnika u skladu s ovim Zakonom, zakonom kojim je uređeno područje željeznice i zakonom kojim je uređeno područje elektroničkih komunikacija.

(2) U obavljanju regulatornih poslova propisanih ovim Zakonom Regulatorno tijelo primjenjuje mjerodavnu pravnu stečevinu Europske unije iz područja tržišta željezničkih usluga, područja prava tržišnog natjecanja i područja zaštite prava putnika.

(3) U obavljanju poslova propisanih ovim Zakonom Regulatorno tijelo poduzima sve potrebne mjere, primjenjujući načela objektivnosti, transparentnosti, nediskriminacije i razmjernosti kako bi se ostvarila regulatorna načela i ciljevi promicanja tržišnog natjecanja na tržištu željezničkih usluga i zaštite prava putnika.

(4) Na upravljanje Regulatornim tijelom primjenjuju se odredbe zakona kojim je uređeno područje elektroničkih komunikacija i opći akti Regulatornog tijela.

Dužnosti članova Vijeća Regulatornog tijela

Članak 7.

(1) Članovi Vijeća Regulatornog tijela dužni su podnijeti izjavu o posvećenosti i interesu Regulatornom tijelu u kojoj će navesti da oni, kao ni članovi njihove uže obitelji (supružnik, srodnici po krvi u uspravnoj liniji i njihovi supružnici, braća i sestre, pastorčad i posvojenici, djeca povjerena na čuvanje i odgoj ili djeca na skrbi izvan vlastite obitelji, očuh i maćeha, posvojitelj i osoba koju je radnik dužan po zakonu uzdržavati te osoba koja s radnikom živi u izvanbračnoj zajednici) nisu vlasnici, dioničari ili imatelji udjela u reguliranim subjektima na tržištu željezničkih usluga, članovi uprave ili nadzornih odbora ili bilo kojih drugih tijela u tim subjektima, da nemaju materijalni interes i/ili poslovni odnos u području željeznice i željezničkih usluga i da ne postoje izravni ili neizravni interesi koji bi mogli dovesti u pitanje njihovu neovisnost i nepristranost u obavljanju njihove funkcije.

(2) Izjavu iz stavka 1. ovoga članka članovi Vijeća Regulatornog tijela dostavljaju u roku od 30 dana od dana objave imenovanja u »Narodnim novinama« te zatim svake godine najkasnije do 30. lipnja tekuće godine.

(3) Članovi Vijeća Regulatornog tijela u roku od jedne godine od dana razrješenja s dužnosti ne smiju prihvatiti imenovanje ili izbor ili sklopiti ugovor kojim stupaju u radni odnos na upravljački ili izvršni položaj kod pravne osobe koja je za vrijeme trajanja mandata člana Vijeća Regulatornog tijela bila predmetom regulacije u području tržišta željezničkih usluga.

(4) Ugovor sklopljen suprotno odredbi stavka 3. ovoga članka je ništetan.

(5) Članovi Vijeća Regulatornog tijela koji su bili izravno ili neizravno povezani s nekim od subjekata koji su bili predmetom regulacije u godini prije pokretanja postupka pred Regulatornim tijelom izuzet će se iz donošenja odluke u postupku koji se odnosi na tog reguliranog subjekta.

Odlučivanje u poslovima Regulatornog tijela

Članak 8.

(1) Vijeće Regulatornog tijela u području tržišta željezničkih usluga i zaštite prava putnika:

1. odlučuje u poslovima Regulatornog tijela iz članka 14. stavka 1. točaka 1. ‑ 6. i članka 28. stavka 1. točaka 1. i 2. ovoga Zakona

2. daje smjernice i upute ravnatelju i stručnoj službi Regulatornog tijela te nadzire provedbu tih smjernica i uputa i

3. obavlja i druge poslove utvrđene ovim Zakonom, zakonom kojim je uređeno područje elektroničkih komunikacija i statutom Regulatornog tijela.

(2) Ravnatelj Regulatornog tijela rukovodi stručnom službom Regulatornog tijela iz područja tržišta željezničkih usluga i zaštite prava putnika te obavlja sljedeće poslove:

1. odlučuje u drugim poslovima Regulatornog tijela iz članka 14. stavka 1. i članka 28. ovoga Zakona koji prema stavku 1. ovoga članka nisu u nadležnosti Vijeća Regulatornog tijela

2. predlaže Vijeću Regulatornog tijela donošenje odluka i drugih upravnih akata iz članka 14. ovoga Zakona

3. priprema za Vijeće Regulatornog tijela prijedloge općih akata Regulatornog tijela u skladu s odredbama ovoga Zakona i

4. obavlja i druge poslove utvrđene ovim Zakonom, zakonom kojim je uređeno područje elektroničkih komunikacija i statutom Regulatornog tijela.

Donošenje i izvršenje odluka

Članak 9.

(1) Vijeće Regulatornog tijela donosi odluke na svojim sjednicama većinom glasova svih članova Vijeća Regulatornog tijela.

(2) Regulatorno tijelo u svim postupcima vodi računa o zaštiti podataka zaštićenih određenim stupnjem tajnosti.

(3) U slučaju podnošenja zahtjeva za preispitivanje odluke kojom se odbija dodjela infrastrukturnog kapaciteta ili uvjeta ponude infrastrukturnog kapaciteta, Regulatorno tijelo će ili potvrditi odluku upravitelja infrastrukture ili usvojiti zahtjev i naložiti izmjenu odluke u skladu s uputama Regulatornog tijela.

(4) Odluke Regulatornog tijela javno se objavljuju na službenim mrežnim stranicama Regulatornog tijela, vodeći pritom računa o tajnosti poslovnih podataka.

(5) Odluke Regulatornog tijela obvezujuće su i ne podliježu kontroli drugog tijela državne uprave.

Sudska zaštita

Članak 10.

(1) Protiv odluka Regulatornog tijela iz područja regulacije tržišta željezničkih usluga žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

(2) Protiv odluka Regulatornog tijela i rješenja inspektora iz područja zaštite prava putnika može se pokrenuti upravni spor pred mjesno nadležnim upravnim sudom.

Sredstva za obavljanje poslova Regulatornog tijela

Članak 11.

(1) Sredstva za obavljanje poslova Regulatornog tijela osiguravaju se na temelju godišnjeg financijskog plana Regulatornog tijela koji se donosi u skladu s odredbama zakona kojim se uređuje područje elektroničkih komunikacija, i to od godišnje naknade koju su dužni plaćati podnositelji zahtjeva, a koja se određuje u postotku od ukupnog godišnjeg brutoprihoda koji je upravitelj infrastrukture ostvario od željezničkih usluga u prethodnoj kalendarskoj godini.

(2) Iznos godišnje naknade za obavljanje poslova Regulatornog tijela iz stavka 1. ovoga članka naplaćuje se od upravitelja infrastrukture koji ga preračunava i naplaćuje od podnositelja zahtjeva razmjerno udjelu pojedinog podnositelja zahtjeva u ukupnom godišnjem brutoprihodu koji je upravitelj infrastrukture ostvario od željezničkih usluga u prethodnoj kalendarskoj godini.

(3) Izračun i visina naknade i način plaćanja naknade iz stavka 1. ovoga članka propisuju se pravilnikom koji donosi Vijeće Regulatornog tijela u skladu s odredbama zakona kojim je uređeno područje elektroničkih komunikacija.

(4) Pravilnik iz stavka 3. ovoga članka donosi se, na temelju godišnjeg financijskog plana Regulatornog tijela za sljedeću kalendarsku godinu, najkasnije do kraja tekuće godine za sljedeću kalendarsku godinu.

(5) Naknada iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se u skladu s načelima objektivnosti, transparentnosti, razmjernosti i nediskriminacije.

(6) Ako Regulatorno tijelo ostvari višak prikupljenih sredstava u odnosu na ostvarenje godišnjeg financijskog plana Regulatornog tijela, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe zakona kojim je uređeno područje elektroničkih komunikacija.

Izvješće o radu Regulatornog tijela

Članak 12.

(1) Godišnje izvješće o radu Regulatornog tijela u odnosu na regulaciju tržišta željezničkih usluga obuhvaća najmanje podatke o ispunjavanju ciljeva i zadaća utvrđenih godišnjim programom rada Regulatornog tijela u provedbi utvrđenih načela i ciljeva te o razvoju tržišta željezničkih usluga i o postupcima pokrenutim po zahtjevu stranaka i o postupcima pokrenutim po službenoj dužnosti.

(2) U odnosu na poslove zaštite prava putnika, Regulatorno tijelo objavljuje najmanje podatke o postupcima vezanim za prava i obveze putnika i broju inspekcijskih postupaka.

III. REGULACIJA TRŽIŠTA ŽELJEZNIČKIH USLUGA

Regulatorna načela i ciljevi

Članak 13.

(1) U obavljanju regulatornih poslova propisanih ovim Zakonom i zakonom kojim je uređeno područje željeznice, u svrhu osiguranja načela funkcioniranja tržišta željezničkih usluga, Regulatorno tijelo poduzima sve mjere kako bi ostvarilo regulatorne ciljeve iz ovoga članka.

(2) Regulatorno tijelo promiče tržišno natjecanje na tržištu željezničkih usluga:

1. sprječavanjem narušavanja ili ograničavanja tržišnog natjecanja u smislu prethodne (ex *ante)* regulacije tržišta željezničkih usluga

2. uklanjanjem prepreka pristupu i funkcioniranju tržišta željezničkih usluga i

3. poticanjem učinkovite uporabe željezničke infrastrukture.

(3) Regulatorno tijelo promiče interese korisnika željezničkih usluga:

1. osiguravanjem pristupa željezničkim uslugama svim podnositeljima zahtjeva u skladu s odredbama ovoga Zakona i zakona kojim je uređeno područje željeznice

2. osiguravanjem transparentnog postupanja upravitelja infrastrukture, operatora uslužnog objekta i željezničkog prijevoznika koje će osigurati predvidivost funkcioniranja tržišta željezničkih usluga i

3. osiguravanjem pravne zaštite podnositelja zahtjeva u odnosu na upravitelja infrastrukture i operatora uslužnog objekta kroz jednostavan i pristupačan postupak rješavanja sporova.

(4) Regulatorno tijelo pridonosi razvoju jedinstvenog europskog tržišta željezničkih usluga:

1. suradnjom i razmjenom informacija s regulatornim tijelima tržišta željezničkih usluga ostalih država članica Europske unije i

2. suradnjom s Europskom komisijom radi usklađenja zajedničkih načela i prakse.

Nadležnost Regulatornog tijela u području regulacije tržišta željezničkih usluga

Članak 14.

(1) U nadležnosti Regulatornog tijela u području regulacije tržišta željezničkih usluga sljedeći su regulatorni i ostali poslovi:

1. rješavanje u postupku po zahtjevu koji Regulatornom tijelu podnosi podnositelj zahtjeva ako smatra da se prema njemu postupalo nepravedno, da ga se diskriminiralo ili su mu na koji drugi način uskraćena prava, a osobito protiv odluka upravitelja infrastrukture, operatora uslužnog objekta ili željezničkog prijevoznika u vezi s:

a) nacrtom i konačnim Izvješćem o mreži, uključujući sve izmjene i dopune

b) kriterijima sadržanim u Izvješću o mreži

c) postupkom dodjele kapaciteta i njegovim rezultatima

d) načinom određivanja naknada za željezničke usluge

e) visinom ili strukturom naknada za željezničke usluge koju je dužan ili bi bio dužan platiti

f) uvjetima za pristup željezničkoj infrastrukturi i željezničkim uslugama

g) pristupom željezničkim uslugama i plaćanju naknada za željezničke usluge (posebno kada operator uslužnog objekta ne udovolji zahtjevu za kapacitet kako je to propisano zakonom kojim je uređeno područje željeznice, a ne postoji izvediva alternativa)

h) upravljanjem prometom

i) planiranjem obnove te planiranim ili neplaniranim održavanjem željezničke infrastrukture

j) ispunjavanjem zahtjeva, među ostalim o sukobu interesa, utvrđenih u odredbama zakona kojim se uređuje područje željeznice, a vezano uz neovisnost upravitelja infrastrukture, neovisnost osnovnih funkcija upravitelja infrastrukture, nepristranost upravitelja infrastrukture u pogledu upravljanja prometom i planiranja održavanja, eksternalizacije i raspodjele funkcija upravitelja infrastrukture te financijske transparentnosti

2. rješavanje povodom zahtjeva za ocjenu osnovne svrhe usluge međunarodnog željezničkog prijevoza putnika koja uključuje kabotažu

3. rješavanje povodom zahtjeva za ocjenu mogućeg ugrožavanja ekonomske ravnoteže ugovora o obavljanju usluga javnog prijevoza putnika

4. odobravanje upravitelju infrastrukture nastavka naplate dodatka za zakrčenost željezničke infrastrukture

5. davanje prethodne suglasnosti na imenovanje i razrješenje članova upravljačkog tijela upravitelja infrastrukture i vladajućeg društva u slučaju da su upravitelj infrastrukture i željeznički prijevoznik povezana društva

6. donošenje odluke o rokovima za pristup uslužnom objektu i pružanjem usluga u uslužnom objektu

7. inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona

8. provedba revizije upravitelja infrastrukture, operatora uslužnog objekta i željezničkih prijevoznika ili traženje provedbe revizije od ovlaštenog revizora u svrhu provjere sukladnosti s odredbama o računovodstvenom razdvajanju

9. provjera sadržava li Izvješće o mreži diskriminatorne odredbe ili ono daje upravitelju infrastrukture diskrecijsko pravo koje ovaj može koristiti na način koji diskriminira podnositelja zahtjeva

10. nadzor nad pregovorima između podnositelja zahtjeva i upravitelja infrastrukture o visini naknada za željezničke usluge

11. nadzor nad sklapanjem i provedbom sporazuma o suradnji između upravitelja infrastrukture s jednim ili više željezničkih prijevoznika u svrhu osiguravanja pogodnosti za korisnike

12. nadzor kriterija iz Izvješća o mreži za određivanje naknade za kapacitet koji je dodijeljen, ali se ne koristi

13. redovito objavljivanje podataka, obavijesti i dokumenata iz područja regulacije tržišta željezničkih usluga, posebno pokazatelja razvoja tržišta

14. davanje neobvezujućeg mišljenja o nacrtu ugovora o upravljanju željezničkom infrastrukturom

15. davanje neobvezujućeg mišljenja o nacrtu poslovnog plana upravitelja infrastrukture i plana za povećanje kapaciteta

16. davanje stručnih mišljenja i objašnjenja u provedbi ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona